ROMUKAUPPIAAT
Suomen Romukauppiaiden Liitto ry

Lausunto asiasta:

HE 4/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Suomen Romukauppiaiden Liitto kiittää mahdollisuudesta jättää kirjallinen lausunto käsittelyssä olevaan kokonaisuuteen.

Suomalaiset romukauppiaat kierrättävät vuodessa satoja tuhansia tonneja käytöstä poistunutta rauta- ja teräsromua. Verkostomme on koko Suomen kattava ja toteutamme toimintaamme ympäristölupien alaisena. Toimialamme yhteenlaskettu liikevaihto on noin 1,5 miljardia ja pihoillamme työskentelee 3500 kiertotaloudenammattilaista. Käsittelemämme jakeet kattavat myös lyijyakut sekä romuajoneuvot, lisäksi osassa yrityksiä kerätään palveluna kierrätettäväksi SER-jätettä sekä litiumakkuja ja paristoja.

Akkuasetuksen täytäntöönpanosta Suomessa

Suomen Romukauppiaiden Liitto näkee erittäin huolestuttavana sen, että Suomi on ottamassa akkuasetuksen osalta huomattavasti tiukemman linjan kuin mitä alkuperäinen asetus edellyttää. Näemme, että esitetty muotoilu on myös vahvassa ristiriidassa asetuksen tavoitteiden kanssa ja toteutuessaan se tulisi vaikuttamaan akkuihin liittyvän kiertotalouden kasvunäkymiin, kuluttajahintojen korkealla pysymiseen esimerkiksi sähköautoilussa sekä jätehierarkian vinoumaan.

Siinä missä asetus puhuu velvoitteesta palauttaa akut ja paristot tuottajan järjestelmään, lähestyy hallituksen esitys asiaa yksiselitteisen omistajuuden kautta ja siten, että ainoastaan tuottajilla olisi täysi oikeus päättää esimerkiksi uudelleenkäyttöön tähtäävistä toimenpiteistä. Tulkitsemme, että palautuksella tuottajan järjestelmään asetuksessa tarkoitetaan nimenomaan hallinnollisten velvoitteiden täyttymistä, ei operatiivisia elementtejä.

Alkuperäinen asetus nostaa mielestämme keskiöön akkuihin liittyvän innovaatiotoiminnan sekä erilaisten yritysten mukanaolon toiminnan kehityksen ja korkean keräysasteen turvaamiseksi. Suomi puolestaan haluaa keskittää täysin kokonaisuuden tuottajavastuuorganisaatioiden alle, jotka eivät ole viranomaisia vaan osaltaan kaupallisia toimijoita.

Me emme vastusta tuottajavastuujärjestelmää, ymmärrämme hyvin tarpeen raaka-aineen seurattavuuteen tiettyjen jakeiden osalta sekä tavoitteet tuotesuunnittelun ohjaukseen. Jaamme ajatuksen raportoinnin tärkeydestä ja sen, että tuotteita tulee uudelleen käyttää ja korjata tavalla, että se täyttää korkeat vaatimukset esimerkiksi tuoteturvan osalta. Toiveenamme on, että saisimme toimia automaattisesti osana verkostoa, kunhan toteutamme toimintaamme lupien, säännösten ja ohjeiden mukaan ja raportoimme niin

saapuvat tuotteet kuin lähtevän materiaalin tuottajavastuun periaatteiden mukaisesti. Vastapainoksi näkisimme reiluna, että pääsisimme Suomessa takaisin tilanteeseen, jossa tuottajilla olisi tulonsaantioikeuksia kiertotaloustoimijoilta vain silloin, kun jätehuollosta on aiheutunut niille kustannuksia.

Jotta pystyisimme turvaamaan korkean kierrätyksen tason, uudelleenkäytön sekä uudelleenkäytön valmistelun (jätteestä takaisin tuotteeksi) Suomessa tulevaisuudessa, meidän tulisi jättää tilaa myös yrityssektorille. Näemme, että mikäli otamme nyt tien, jossa uuden tuotteen myynnistä elinkeinonsa saavat tahot saavat yksipuolisen hallinnan koko jätehuoltoketjuun, otamme kiertotalouden osalta suuria askelia taaksepäin. Innovaatiot luodaan yrityksissä, laaja verkosto mahdollistaa tehokkaan järjestelmän ja avoin ilmapiiri myös korjaustoiminnan yleistymisen. Viime vuosien kokemukset ovat jo osoittaneet, että on haastavaa päästä parhaimpaansa, kun riskit investoinneista ovat yrityksissä, mutta oikeus raaka-aineketjujen hallintaan ja niiden arvoon tuottajilla.

Pelkonamme onkin, että mikäli akkuasetusta lähdetään jalkauttamaan esitetyn mukaisesti Suomessa, eikä alkuperäisen EU-asetuksen hengessä, estämme akkuihin liittyvän kiertotaloustoiminnan synnyn. Pahimmillaan meille syntyy tilanne, että rakennettu malli suosii ennen kaikkea niitä, jotka eivät säännöistä välitä ja toimivat ns. harmaalla sektorilla. Annetulla esityksellä haastetaan merkittävästi myös uudelleenkäytön ja korjaustoiminnan mahdollisuuksia, jotka kuitenkin näkyisivät suoraan myös kuluttajahinnoissa.

- ➔ Suomen tulisi ottaa linja, jossa täytäntöönpano vastaisi alkuperäisen asetuksen tavoitteita ja täten mahdollistaisi myös yksityisissä kiertotalousyrityksissä tehtävän innovaatio- ja kehitystoiminnan sekä uudelleenkäytön ja sen valmistelun

SER-jätteet

Emme näe esitettyä muutosta kovin merkityksellisenä, sillä SER-jätteen verkostoahan rahoitetaan jo nyt hyvin suurelta osin kierrättäjiltä perityillä raaka-ainehyvityksillä (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/d40c41b3-77eb-4a11-bd3e-1b57fe52758c). Esitetty muutos lähestyy asiaa ennen kaikkea tuottajien maksuvelvoitteiden osalta, joten esityksen käytännönvaikutuksien oletetaan olevan hyvin pieniä

Kansainväliset jätesiirrot

Suomen Romukauppiaiden Liitto tahtoo muistuttaa, että kaikille materiaaleille ei ole Suomessa loppukäsittelymahdollisuutta ja myös raaka-ainekauppa on globaalia. Suomesta viedään materiaaleja ja Suomeen tuodaan teollisuuden raaka-aineita. Tietenkään ei ole tarkoituksenmukaista siirtää pelkkää jätettä esimerkiksi loppusijoitukseen tai poltettavaksi,

mutta korkeamman arvon omaavilla raaka-aineilla voi olla tarve siirtoihin oikean jatkokäsittelykohteen löytymiseksi ja tämä tulisi tunnistaa.

Tämän vuoksi jokaista rajoitetta ja rangaistusta säädettäessä tulisi käyttää varovaisuuden periaatetta sen tähden, että emme vain luo säädäntöä, jonka seurauksena esimerkiksi kierrätettyjä jakeita ei pystyttäisi käsittelemään ja hyödyntämään maksimaalisesti. Investoinnit ovat suuria, joten oletettavaa on, että tietyt käsittelyvaiheet (kuten kemiallinen erottelu) keskittyy tiettyihin maihin myös tulevaisuudessa.

Vakuudet

Hallituksen esitys käsittelee myös vakuuksiin liittyvää kokonaisuutta osana akkuasetuksen toimeenpanoa. On huomioitava, että kiertotalouden toimijoiden maksama vakuustaso on nyt jo erittäin korkea ja vakuuksiin sidotut varat ovat suoraan pois yritysten kyvystä investoida ja kehittää toimintaa.

Tämän vuoksi toivommekin vakuuksista puhuttaessa hyvin vahvaa harkintaa ja näkisimme hyvänä sen, että tulevaisuudessa viranomaisilla säilyisi harkintavara sen suhteen, että säädetäänkö vakuudet kertaluontoiseksi vai toistaiseksi voimassa oleviksi, riippuen yrityksen koosta ja aktiivisuudesta kansainvälisten siirtojen osalta. Toivomme myös, että tässä hetkessä emme säätäisi mitään sellaista säädäntöä, joka lisäisi kiertotalousyritysten taloudellista tai hallinnollista taakkaa.

Hanna Kallio-Kokko
Toiminnanjohtaja
Suomen Romukauppiaiden Liitto
0407726706